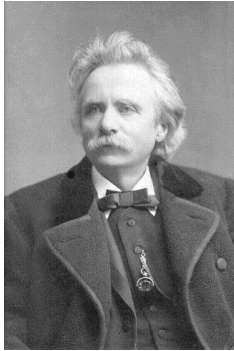

Met Landerkennung zijn we nog niet geheel klaar. We kennen nu weliswaar het hele verhaal van Olav Trygvason en de vertaalde tekst van het gedicht, maar we hebben het nog niet over de componist en de dichter gehad.

Edvard Grieg

Bjørnsterne Bjørnson

De Componist

Edvard Hagerup Grieg werd geboren op 15 juni 1843 in de Noorse plaats Bergen. Hij wordt in de biografieën beschreven als een bescheiden en fantasierijke componist. Hij was een workaholic en hij studeerde zo enthousiast en dwangmatig muziek dat hij er zijn gezondheid mee verknoeide. Hij werd overvallen door een zware pleuritis en hield er zijn leven lang ademhalingsproblemen aan over. Ofschoon hij verre reizen maakte bleef hij last van heimwee naar Noorwegen houden en daarmee wordt ook wel zijn patriottische houding verklaard. In het algemeen had hij een rustig en eenvoudig leven: reizen in de winter, in de lente en de zomer ging al zijn tijd op aan het componeren en in de herfst wandelde hij graag met zijn vrienden in zijn mooie land.

Zijn eerste muzieklessen kreeg hij van zijn moeder. Op 15-jarige leeftijd vertrekt de jonge Grieg naar Leipzig, waar hij 4 jaar lang pianolessen en onderricht in de compositiekunst volgt aan het conservatorium. In 1862 keert hij terug naar Bergen waar hij in contact komt met de Noorse dichter Rikard Nordraak, die Griegs belangstelling voor de Noorse volkspoëzie weet te wekken. Wat deze ontmoeting voor Grieg betekende blijkt uit zijn eigen woorden: "De schellen vielen mij van de ogen; eerst door hem leerde ik de Noorse volkswijzen en mijn eigen natuur kennen.

In 1867 trouwt hij met zijn nichtje Nina Hagerup. Zijn echtgenote was een begaafd zangeres aan wie vele van de 244 door Grieg gecomponeerde liederen goed besteed waren.

Bij het componeren liet hij zich inspireren door de rijke culturele erfenis van zijn vaderland en hij gebruikte simpele thema's om de prachtigste melodieën te creëren. In zijn muziek ervaar ik warmte en passie, door de vele herhalingen mooi uitgediept, denk maar aan "Und das war Olav Trygvason" of aan Solveigs Sang uit Peer Gynt.

Ergens kwam ik een uitspraak tegen van Claude Debussy, hij noemde de kleine pianostukken van Grieg "Bonbons verpakt in sneeuw".

Toen hij dertig was kreeg hij van de Noorse overheid een jaarlijks stipendium dat hem in staat stelde het grootste gedeelte van zijn tijd aan het componeren te besteden. Mede door zijn engagement met de Noorse

volksmuziek werd hij door zijn landgenoten als een idool op handen gedragen. Zijn zilveren huwelijksfeest werd een waar volksfeest, er kwamen 5.000 mensen langs die het paar wilden feliciteren. Het fjord bij hun huis in Bergen lag vol met boten.

Het echtpaar Grieg

Zijn dood in ons oprichtingsjaar 1907 dompelde Noorwegen in diepe rouw.

De Dichter

De auteur en mensenrechtenactivist Bjørnstjerne Bjørnson (1832-1910), een neef van Edvard Grieg, neemt een prominente plaats in in de harten van vele Noren. Hij schreef namelijk het gedicht dat later het Noorse Volkslied werd. Hij was een uitzonderlijk schrijver omdat hij over het leven van de gewone mens in Noorwegen schreef, in alledaagse taal en met het spraakgebruik van de regio waar zijn verhaal zich afspeelde. Zijn historische toneelstukken schijnen nog steeds gespeeld te worden. In 1903 won Bjørnson de Nobelprijs voor Literatuur. Geen kleine jongen dus.

In het begin van het jaar 1870 werkte Grieg en Bjørnson intensief samen. Zo kwam ook de muziek bij het gedicht Landkjenning tot stand. Hun meest ambitieuze project was een nationale opera gebaseerd op de sage van de Noorse Koning Olav Trygvason. Toen ze er aan begonnen schoot het voorbereidende werk aanvankelijk

goed op, maar na een poosje ontstond er een conflict. De heibel ging over de volgorde waarin gewerkt zou moeten worden. De een wilde dat eerst het libretto geschreven zou worden en de ander wilde eerst de muziek componeren.

Toen hielden ze maar even op met het werk en Grieg vond toen de tijd om Henrik Ibsen's Peer Gynt op muziek te zetten. Bjørnson kreeg zo de pest in dat Grieg met Ibsen ging samenwerken vóór de opera af was, dat ze 16 jaar lang mot hadden.

En dan nu nog voor de liefhebber

Omdat ik niet van ophouden weet en omdat mijn zakenrelatie Erik uit Oslo zo zijn best heeft gedaan staat hier ook nog het oorspronkelijke gedicht van Bjørnson. In het Engels want in het Noors hebben we met zijn allen geen kans om het te begrijpen. Zingen in het Noors zou nog wel lukken denk ik.....?

Landfall* (Land in zicht!)

And that was Olav Trygvason,
Going o'er the North Sea grim,
Straight for his home and kingdom steering
Where none awaited him.
Now the first mountains tower,
Are they walls, on the ocean that lower?

And that was Oav Trygvason,
Fast the land seemed locked at first,
All of his youthful, kingly longings,
Domed on the cliffs to burst,
Until a skald discovered
Shining domes in the cloud-mists, that hovered.

And that was Olav Trygvason,
Seemed to see before his eyes
Mottled and grey some timeless temple
Lifting with domes to the skies.
Sorely he longed to win it,
Stand and hallow his faith within it.

*Uit de bundel " To Hans Christian Andersen" 1915.

John van Halderen, april -juli 2002